

ŞAİR
ŞİİR ve ŞEHİR

**ARİF NİHAT ASYA'NIN İZİNDE
ADANA**

Songül KUNDAKÇI CANSIZ

© Copyright 2019

"Kitabın bütün yayın hakları Ötüken Neşriyat A.Ş.'ye aittir. Yayınevinden yazılı izin alınmadan, kaynağın açıkça belirtildiği akademik çalışmalar ve tanıtım faaliyetleri haricinde, kısmen veya tamamen alıntı yapılamaz; hiçbir matbu ve dijital ortamda kopya edilemez, çoğaltılamaz ve yayımlanamaz."

ISBN

978-605-258-662-4

Kitap Adı

Şair Şiir ve Şehir Arif Nihat Asya'nın İzinde Adana

Yazar

Songül KUNDAKÇI CANSIZ

Yayın Koordinatörü

Yasin Dilmen

Sayfa ve Kapak Tasarımı

Akademisyen Dizgi Ünitesi

Yayıncı Sertifika No

25465

Baskı ve Cilt

Göktuğ Ofset

DOI

10.37609/akya.1193

GENEL DAĞITIM

Akademisyen Kitabevi A.Ş.

Halk Sokak 5 / A

Yenişehir / Ankara

Tel: 0312 431 16 33

siparis@akademisyen.com

www.akademisyen.com

ÖNSÖZ

Pozantı, Osmanlı'dan Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluş dönemlerine hatta günümüze kadar uzanan stratejik ve jeopolitik konumu nedeniyle, her daim önemli bir geçit merkezi olmuştur. Milli mücadele döneminde üstlendiği rolü ve Çukurova işgalinin yoğunlaştığı dönemlerde ise, Beledimedikten hareket eden ünlü Fransız Komutanı Mesnil ve taburunun, 44 Kuvayı Milliyeci ve Pozantı Halkının cesaret dolu kılavuzluğu ve taktiksel başarıyla; 658 kişilik Fransız birliğinin esir alınması ile sonuçlanan, tarihe “**Karboğazı Destanı**” olarak geçen olayların hikayelediği yerdir. Cumhuriyet kurulduktan sonra ise, M. Kemal Atatürk'ün, Mareşal Fevzi Çakmak ile birlikte tren yolu ile gelerek Pozantı merkezde, ulu bir çınarın gölgesinde, 5 Ağustos 1920 tarihinde gerçekleştirdiği “**Pozantı Kongresi**” ile de, tarihteki stratejik önemini bir kez daha ortaya koymuştur. “**Pozantı Kongresi**” sonrasında Karaisalı'nın bir bucak merkezi konumundaki Pozantı, alınan kongre kararı neticesinde, 5 Ağustos 1920'den 5 Ocak 1922 Adana'nın düşman işgalinden kurtuluş gününe kadar, Adana'nın Vilayet Merkezi'ne geçici olarak ev sahipliği yaparak, önemini bir kez daha ortaya koymuştur.

Bütün bu gelişmeler ışığında Pozantı, Antik dönemlerden Osmanlı dönemine, Türkiye Cumhuriyetinin kuruluş meşalesine ışık olduğu günden bugüne kadar, dimdik duruşunu ve heybetini korumanın gururu içindedir. Bu kadar derin bir tarihi geçmişi olan Pozantı ilçemizin; bu değerlerine sahip çıkarak, gelecek kuşaklara aktarılmasında önemli katkıları olacağına inandığım, bütün tarihsel birikimlerini değerlendirmeyi ve bunları farklı yazar ve araştırmacıların kaleminden kitaplaştırarak, Pozantı Belediyesi Kültür Yayınları olarak, Kütüphanelere ve halkımıza kazandırmayı, 2009 yılından bugüne kadar, Pozantı Belediye Başkanlığı

görevim içerisinde, çok önemli bir kültür hizmeti olacağına samimiyetle inandım. Bu düşünce ve inancımın bir sonucu olarak, **“Medeniyetler Geçidi Pozantı”, “Şehit Kasım Hoca”, “Pozantı Kongresi”, “Pozantı Tarihi” ve “Fotoğraflarla Pozantı-Belemelik Tarihi”** kitaplarını kazandırdım.

Şimdi de, 18 yılını Adana ve çevresinde geçirmiş **“BAYRAK”** şiiri ile adeta yüreklerimizde Bayraklaşmış olan Arif Nihat Asya'nın, **“Şair, Şiir ve Şehir: Arif Nihat Asya'nın İzinde Adana”** adlı eseri yayınlamaktan mutluluk duymaktayım.

“Tütünce ovanın yazı.

Yola çıksın kurtla kuzu;

Yol versin Gülek Boğazı

Ve yayla yayla geçilsin”

diyen; Adana'yı **“Şiir dolu, sihir dolu”** diye nitelemiş, aynı zamanda **“Çukurova beni yoğurmuştur”** sözleriyle; Adana ve Çukurova'ya olan bağlılığını ortaya koyan şairimiz Arif Nihat ASYA, **“Ruhumun gergefini Adana'da dokudum”** diyecek kadar Adanalıdır aslında.

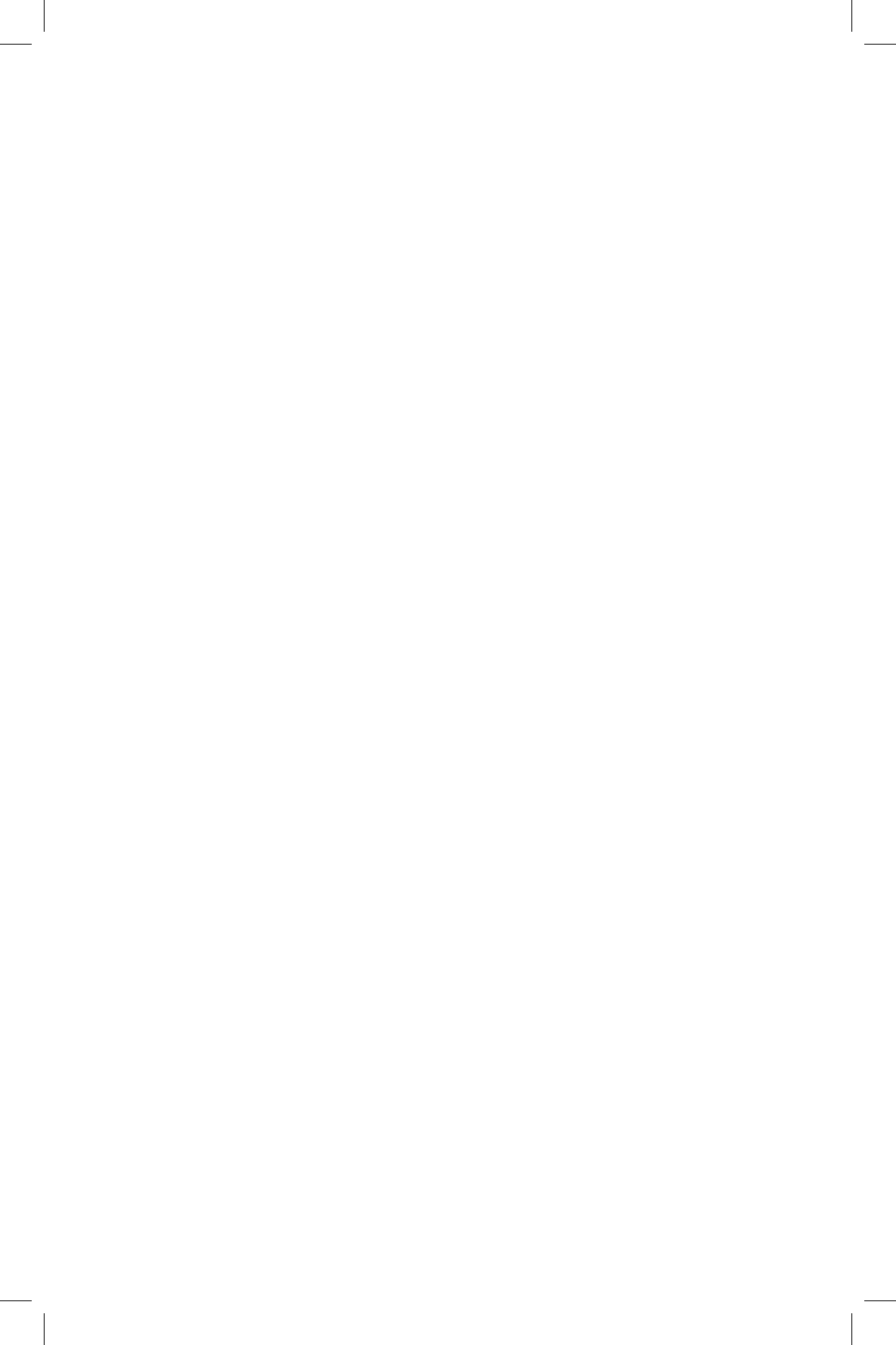
Adana'da, döneme özgü siyasi mücadele içinde bulunmaktan kaçınmayan Arif Nihat ASYA, bu nedenlerle ve bu süre içerisinde, bir çok kez tayini çıkarılır. Bunun üzerine **“Edirne'yi Adana'nın yaylası bildim”** diyecek kadar Adanalı olan şair, başka bir yere tayin edildiğinde de; **“Melekgirmez denen bir bucak vardı. Biz yolcu olunca meleklendi mi?”** diyerek, Adana ile olan bağı ve ilgisini hiç kopartmamıştır.

Bu sunuşa sığmayacak kadar zengin ve derin bir geçmişe sahip olan değerli Şairimiz Arif Nihat ASYA'nın, Pozantı Belediyesi Kültür Yayını olarak ortaya koyduğumuz bu eserinin, sizlere ulaşmasında emeğini esirgemeyen değerli dostum Ahmet KARATAŞ'a, eserin Yazarı değerli Songül Kundakçı Cansız'a en içten teşekkürlerimi sunuyorum.

Bu kıymetli eseri; başta Arif Nihat ASYA olmak üzere, Pozantılı hemşehrilerime, Adana'ma ve şeref duyduğum Ülkem, Türkiye'ye armağan ediyorum.

Mustafa ÇAY
Pozantı Belediye Başkanı

*Sadece 10 yıl görebildiğim halde, bana, okuma sevgisi de
dâhil her türlü sevgiyi ve insan olabilmeyi
öğreten rahmetli annem,
desteğini esirgemeyen eşim Ahmet,
sevgili çocuklarım Balhun ve Abdurrahman için...*

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ.....	iii
MİLLETE EMANET BİR ÖKSÜZ VE YETİM.....	1
MEHMET ARİF'TEN ARİF NİHAT ASYA'YA.....	7
ŞAİR VE ŞEHİR.....	11
ADANALILAŞMA SÜRECİ.....	17
ADANA'DA TAHT SAHİBİ BİR ŞAİR.....	25
ÇUKUROVA'DA SITMA, AĞBA VE HUĞ.....	29
ZAVALLI HADIRLI.....	33
ADANA KİMLİĞİNİ KORUMA KARARLIĞI.....	37
ÇUKUROVA'DA GEZEN BÜLBÜL.....	45
MEKTEPTEN MEMLEKETE GİDEN BİR AYDIN.....	49
ADANA'DA HALKEVİ ÇALIŞMALARI.....	53
ARİF NİHAT ASYA'NIN "TARAF" I.....	61
ARİF NİHAT ASYA'DA MÂZÎ FİKRİ.....	65
SANATTA VE HAYATTA ARİF NİHAT TAVRI.....	69
KAÇKAÇ, POZANTI KONGRESİ ve 5 OCAK 1922.....	73
KARBOĞAZI ZAFERİ.....	79
HATAY MESELESİ ve BAYRAK ŞİİRİ.....	81
KAYBEDİLEN TOPRAKLARA AĞIT ve TURAN.....	91
ARİF NİHAT ve ADANA'DA 5 OCAK COŞKUSU.....	95
5 OCAK ŞİİRLERİ: 5 OCAK MARŞI.....	101
5 OCAK ŞİİRİ: ŞEHİT DURAN KİTABESİ.....	105
5 OCAK ŞİİRİ: BUGÜNÜN HİKÂYESİ.....	109
EDİRNE'DEN ADANA'YA 5 OCAK ŞİİRİ: ADANA.....	113
ADANA'YA ARMAĞAN 5 OCAK ŞİİRİ: CENUP.....	119
ASYA SOYADINI ALAN ÂLİM VE ÂRİF ŞAİR.....	123
HALKIYLA ÇATIŞMA YAŞAMAYAN AYDIN.....	127
ARİF NİHAT ASYA'NIN EĞİTİMCİLİĞİ.....	131
RUBAİLER.....	139
ÇUKUROVA.....	143
MAFASIĞMAZ (MAHFESİĞMAZ).....	145
GÜLTEPE ve BARBAROS MAHALLESİ.....	147
KOZAN'A RUBAİLER.....	151

Bucak, Akçalı ve Acarmantaş Köyü	152
HÖKETÇE (TUFANBEYLİ)'YE RUBAİLER.....	153
SAİMBEYLİ'YE RUBAİLER.....	155
Batık	155
Himmetli Köyü ve Mağara.....	156
FEKE'YE RUBAİ	157
EĞNER'E RUBAİ	159
SUMBASA RUBAİ.....	159
MERSİN'E RUBAİLER.....	161
Gülнар	161
Mersin'de "Refah" Olayı	162
Tarsus	165
Sen Pol Kuyusu	167
YAYLA RUBAİLERİ	169
ARİF NİHAT'IN SERVET'İ.....	173
MALATYA'YA GİDİŞ ve HASAN ÂLİ YÜCEL OLAYI	181
MALATYA'DAN ADANA'YA MEKTUP.....	191
ADANA'YA DÖNÜŞ VE HASAN ÂLİ YÜCELE ÖFKE.....	197
ARİF NİHAT - CAVİT ORAL TARTIŞMASI	203
ADANALI OLMA KARARLILIĞI	215
CAVİT ORAL VE TOPRAK REFORMU	217
MİLLETVEKİLİ ADAYI ARİF HOCA	221
HASAN ÂLİ YÜCEL'İN BAKANLIKTAN ALINMASI	223
EKMEK KOKUSU ve ANNEYE KAVUŞMA	227
ARİF NİHAT'IN EDİRNE'YE SÜRGÜN EDİLMESİ.....	231
EDİRNE YILLARI ve MİLLETVEKİLİ OLUŞU.....	235
ARİF NİHAT ASYA'NIN YAŞAMA SEVİNCİ.....	241
TOROS DAĞLARI.....	245
TEPELER.....	249
SEYHAN'DA SEL.....	251
MÜHÜRLENEN TOPRAKLAR - ASLANKÖY	257
YENİLİKLERE AÇIK BİR ŞAİR	261
MEVLEVÎ ŞEYHİ.....	265
Hiciv Şiirleri: 1- İSTİKLÂL MAHALLESİ	269
Hiciv Şiirleri: 2- KIZ LİSESİ.....	275
Hiciv Şiirleri: 3- SAKA DESTANI.....	281

Hiciv Şiirleri: 4- PSİKOPATLAR MARŞI.....	283
Hiciv Şiirleri: 5- SATIR.....	287
Dostlara Şiirler: 1. RAHMİ KARATAY	289
Dostlara Şiirler: 2. YUSUF ZİYA İLHAN ZAİMOĞLU	291
SON SES ve ŞEB-İ ÂRUS	295
SONUÇ	301
KAYNAKLAR	303
Özgeçmiş	310

SUNUŞ

“Elinizde bir vefa kitabı tutuyorsunuz.” Adana’nın önemli kültür insanı Ömer Faruk Beyceođlu, 2012’de Töre dergisi adına Bayrak şairimiz Arif Nihat Asya’nın Adana ve özellikle 5 Ocak ilişkisini gündeme getirmişti. Ömrünün önemli bir kısmını Adana’da geçirmiş, öğretmenlik, yazarlık, şairlik, milletvekilliği vb. yapmış ulusal değerimizin Adana’nın en önemli kültür miraslarından biri olduğunu dillendirmişti. Bu anlamda bana düşen görev, “Arif Nihat Asya’nın Nesirlerinde Adana”; bu kitabın yazarı Songül Cansız Hanımefendiye ise “Arif Nihat Asya’nın Şiirlerinde Adana” düşmüştü. Songül Cansız Hanımefendi, hayatındaki tüm görevleri gibi bunu da öyle bir disiplin ve ciddiyetle yaptı ki makale Hars Akademi dergisinden çıktıktan sonra çok beğenildi. Kendisinin heyecanıyla bu çalışma, kitap boyutuna taşınarak 4 yıl sonra elinize ulaştı.

Bu süre boyunca Arif Nihat Asya’nın yazdıklarının dışında hakkında yapılmış tüm çalışmalar büyük bir titizlikle elden geçirildi. Şairin Adana’dayken ve daha sonraki yazdıkları gazeteler taranarak buradaki yazıları, polemikleri, mektupları, anıları bir araya getirildi. Bununla birlikte yine Arif Nihat Asya gibi kendisini bir öğretmen olarak Adana’da bulan ve binlerce öğrenciyi öğretmenlik yapan Songül Cansız, her ne kadar şehir kültür, tarih ve coğrafyasına hâkimse de yine de bu konularla ilgili derin araştırmalar yaptı.

Arif Nihat Asya, Adana’ya çok şey verse de Adana da ona her şeyini vermiş, Türk kültür ve edebiyatına adını altın harflerle burada yazdırmıştır. Onun Türk edebiyatındaki yerini de bir edebiyat öğretmeni olarak Songül Cansız’ın bu eserde yerine oturttuğunu görmek mümkündür.

Songül Cansız, yıllarca süren bu eserinde her şeyden önce çok renkli bir görünüm arz eden Arif Nihat Asya’nın şair, yazar,

öğretmen, politikacı, eleştirmen, âşık, eş, dost ve mutasavvıf vb. kimliğinin tablosunu çıkarmıştır.

Elinizdeki bu kitap, aynı zamanda çağdaş bir şehrengizdir. Şairin çok önem verdiği vatan coğrafyası ve özelde Adana'nın dize ve cümlelerine yansımalarının izini süren Songül Cansız, kendi birikimleriyle de harmanlayarak bunu yeniden sunmaktadır. Dolayısıyla bu çalışmada sadece Arif Nihat Asya ve Adana ilişkisi değil aynı zamanda şehrin tarihi ve kültürel yapısı da ortaya konulmuştur. Bu sunumla birlikte günümüz Adana insanı, aydını, sanatçısı, şehrin eşrafı ve özellikle yöneticileri önce kendine sonra da şehrine bir kez daha bakmaya davet edilmiştir.

Bu kitapta Adana'nın Cumhuriyet tarihimizdeki müstesna yerine ve potansiyeline işaret edilerek gelecek için de son derece hayati öneme sahip teklifler yer almaktadır.

Doç. Dr. Hatem Türk
Giresun 2019.

KAYNAKLAR

- Artun, Erman (1997). "Adana Âşıklık Geleneği Ve Âşık Fasılları, 5. Milletlerarası Türk Halk Kültürü Kongresi Bildirileri, 1.Cilt, Ank., s. 41.
- Asya, Arif Nihat (1945). Kanatlar ve Gagalar I. İstanbul: Sabri Çelik Basımevi.
- Asya, Arif Nihat (1976). Rubaiyat-ı Arif I. İstanbul: Ötüken Yay.
- Asya, Arif Nihat (1976 b). Rubaiyat-ı Arif II. İstanbul: Ötüken Yay.
- Asya, Arif Nihat (1982). Bir Bayrak Rüzgâr Bekliyor. İstanbul: Ötüken Yay.
- Asya, Arif Nihat (1990). Dualar ve Âminler, İstanbul: Ötüken Yay.
- Asya, Arif Nihat (2 Şubat 1937) "Bayrak" Türk Sözü Gaz., S.3744, s. 2.
- Asya, Arif Nihat (20 Ocak 1946). "Anket III", Türk Sözü Gaz., S. 6519, s. 2.
- Asya, Arif Nihat (2005 b). Ses ve Toprak. İstanbul: Ötüken Yayınları.
- Asya, Arif Nihat (2005 c). Ayın Aynasında. İstanbul: Ötüken Yay.
- Asya, Arif Nihat (2005). Kubbeler. İstanbul: Ötüken Yay.
- Asya, Arif Nihat (2006). Kökler ve Dallar. İstanbul: Ötüken Yay.
- Asya, Arif Nihat (2007 b). Fatihler Ölmez ve Takvimler. İstanbul: Ötüken Yay.
- Asya, Arif Nihat (2007).Aramak ve Söyleyememek. İstanbul: Ötüken Yay.
- Asya, Arif Nihat (2009). Kanatlarını Arayanlar. İstanbul: Ötüken Yay.
- Asya, Arif Nihat (2013). Top Sesleri. İstanbul: Ötüken Yay.
- Asya, Arif Nihat (20 Temmuz 1945). "Sıtma", Türk Sözü Gaz., S. 6369, s. 2.
- Asya, Arif Nihat (29 Temmuz 1945), "Gülmek", Türk Sözü Gaz., S. 6376, s. 2.
- Asya, Arif Nihat (25 Ocak 1946). "Tebrik" ,Türk Sözü Gaz., S. 6523, s. 2.
- Asya, Arif Nihat (22 Ocak 1946). "Anket IV", Türk Sözü Gaz., S. 6520, s. 2.
- Asya, Arif Nihat (10 Ocak 1946). "Kafiyeler Konuşuyor", Türk Sözü Gaz., S. 6510, s. 2.
- Asya, Arif Nihat (13 Temmuz 1946)."Konuşmak", Türk Sözü Gaz., S. 6666, s. 2.
- Asya, Arif Nihat (14 Haziran 1946)."Hüküm", Türk Sözü Gazetesi, S. 6641, s.2.
- Asya, Arif Nihat (18 Temmuz 1946). "Listeler", Türk Sözü Gaz., S. 6670, s.1.

- Asya, Arif Nihat (19 Haziran 1946). "Duydum ki", Türk Sözü Gaz., S.6645, s.2.
- Asya, Arif Nihat (21 Temmuz 1946). "Adaylar", Türk Sözü Gaz., S. 6672, s.2.
- Asya, Arif Nihat (23 Ocak 1946). "Terbiye", Türk Sözü Gaz., S. 6521, s. 2.
- Asya, Arif Nihat (3 Ağustos 1945). "Eski Harflerden Hatıralar", Türk Sözü Gaz., S. 6380, s. 2.
- Asya, Arif Nihat (7 Aralık 1945). "Kelime Oyunları", Türk Sözü Gaz., S. 6482, s. 2.
- Asya, Arif Nihat (17 Ocak 1946). "Düello", Türk Sözü Gaz., S. 6516, s. 1.
- Asya, Arif Nihat (2 Aralık 1945). "Adistan" Türk Sözü Gaz., S. 6478, s. 2.
- Asya, Arif Nihat (26 Temmuz 1945). "Bir Kitap Para Bekliyor" Türk Sözü Gaz., S. 6374, s. 2.
- Asya, Arif Nihat (27 Ocak 1946). "Barış Şartları", Türk Sözü Gaz., S.6525, s. 2.
- Asya, Arif Nihat (5 Ocak 1949). "Adana", Türk Sözü Gaz., S. 7405, s. 1.
- Asya, Arif Nihat (5 Ocak 1953). "Cenup", Türk Sözü Gaz., s. 3.
- Asya, Arif Nihat (11 Temmuz 1946). "Beni De Yazın", Türk Sözü Gaz., S. 6664, s. 2.
- Asya, Arif Nihat (12 Ocak 1946). "Başak", Türk Sözü, S. 6512, s. 2.
- Asya, Arif Nihat (13 Önkânun 1938- 14 Sonkânun 1939). "Bugünün Hikâyesi", Görüşler dergisi, S. 13-14, s. 67.
- Asya, Arif Nihat (15 Temmuz 1945). "Lügatte 'Tutulmak' Kelimesi ", Türk Sözü Gaz., S.6365, s. 2.
- Asya, Arif Nihat (16 Haziran 1946). "Devam", Türk Sözü Gaz., s. 2.
- Asya, Arif Nihat (8 Ağustos 1945). "Dalga Dalga", Türk Sözü Gaz., s. 2.
- Asya, Arif Nihat (21 Eylül 1945). "Bizdedir", Türk Sözü Gaz., s. 2.
- Asya, Arif Nihat (16 Ocak 1946). "Anket", Türk Sözü, S. 6515, s. 2.
- Asya, Arif Nihat (18 Ocak 1946). "Anket II", Türk Sözü Gaz., s. 2.
- Asya, Arif Nihat (22 Nisan 1930). "Bir Sanat Meselesi" Türk Sözü Gaz., s.2
- Asya, Arif Nihat (23 Kasım 1945), "Asya Gecesi" Türk Sözü Gaz., S. 6470, s. 2.
- Asya, Arif Nihat (24 Ocak 1946). "Anket V" Türk Sözü Gaz., S. 6522, s. 2.
- Asya, Arif Nihat (26 Mayıs 1946). "Partiler", Türk Sözü Gaz., S. 6625, s. 2.
- Asya, Arif Nihat (26 Ocak 1946). "Şampiyonluk", Türk Sözü Gaz., S.6524, s.2.
- Asya, Arif Nihat (3 Kasım 1945), "Düşünüyorum" Türk sözü Gaz., S. 6456, s. 2.
- Asya, Arif Nihat (30 Ağustos 1945). "Ağrı", Türk Sözü Gaz., S. 6403, s. 2.

- Asya, Arif Nihat (30 Ocak 1946). "Anket VI", Türk Sözü Gaz., S. 6527, s. 2.
- Asya, Arif Nihat (9 Ağustos 1946). "Bir Bardak Kırıldı", Türk Sözü Gaz., S. 6688, s. 2.
- Asya, Arif Nihat (9 Aralık 1945). "Yağmur", Türk Sözü Gaz., s. 2
- Asya, Arif Nihat (I. Kânun 1941 – 2. Kânun 1942). "5 Kânunusani", Görüşler Dergisi, S.40-41, s. 5-6.
- Asya, Arif Nihat (I.Kânun 1939). "Millî Mücadele Kahramanlarından Emin Ağa İle Bir Saat", Görüşler Dergisi, S. 23, s. 13-17.
- Asya, Arif Nihat (Kasım 1946). "Nerdesin?" Çukurova dergisi Cilt.1, S. 4, s. 12
- Asya, Arif Nihat (Mart 1938). "Çukurova Efsaneleri: Dügün Alayı", Görüşler Dergisi, S. 9, s. 11.
- Asya, Arif Nihat (Şubat 1942). "Halkevi", Görüşler D. S. 42 s. 5.
- Asya, Arif Nihat (15 Şubat 1946). "Adanalı", Türk Sözü Gazetesi, S. 6541, s. 2.
- Asya, Arif Nihat(6 Temmuz 1945) "Belediye" Türk Sözü Gazetesi s.2
- Asya, Arif Nihat(8 Ocak 1946). "Bir Günden Notlar", Türk Sözü Gaz., S. 6508,s. 2.
- Asya, Arif Nihat(Mayıs 1937), "Eyyvah ne yer ne yar kaldı", Görüşler Dergisi, S.2, s. 3.
- Ayda, Lütfi (Ağustos 1946), "Ünanimizm (Beraberlik)", Çukurova Dergisi, Cilt 1, S.1 ,s. 5.
- Aydemir, Şevket Süreyya (1999) Tek Adam, Cilt 1, 19. Basım Remzi Kitabevi
- Bakiler, Yavuz Bülent(2003). Arif Nihat Asya'nın Sevgi Mektupları. İst.: Size Dergisi Yay. 10.
- Bakiler, Yavuz Bülent(2010). Arif Nihat Asya'nın İhtişamı. İstanbul: Türk Edebiyatı Vakfı Yay.
- Bakiler, Yavuz Bülent(Ocak 1982), "Arif Nihat Asya Şeb-i Arusu", Türk Edebiyatı Dergisi, s. 99.
- Bakiler, Yavuz Bülent(Şubat 1975), "Arif Nihat Asya ile Son Konuşma", Töre Dergisi, S.46, s. 50.
- Bakiler, Yavuz Bülent (Şubat 1977), "Arif Nihat Asya'dan Dinlediklerim", Töre Dergisi, S. 69, s. 31.
- Banarlı, Nihat Sami (1983). Resimli Türk Edebiyatı Tarihi C. 2, İstanbul: MEB.
- Baş Muharrir (Temmuz 1929) "Hamit'i Müdafaa Edenler, Baş Muharrir Diyor ki" Resimli Ay, nr. 5, s. 33.
- Başar, Ahmet Hamdi (1981), Atatürk'le Üç Ay ve 1930'dan Sonra Türkiye, Ankara: İTİA Yayınları (İkinci Baskı).

- Beyatlı, Yahya Kemal (1969) *Aziz İstanbul*. İstanbul: MEB.
- Birgören, Hamdi (2017) *Mehmet Zekai'nin Kaleminden İsyân Günlerinde Bolu*, Bolu: Bolu Belediyesi Bolu Araştırmaları Merkezi, 2. Baskı,
- Cansever, Edip (2008), *Sonrası Kalır I*. İstanbul: Yapı Kredi Yay.
- Cansız, Songül (Aralık 2018) "Arif Nihat Asya'nın Şiirlerinde Adana" *Hars Akademi Uluslararası Hakemli Kültür-Sanat-Mimarlık Dergisi*, Yıl 1, S.2, ss. 1-33.
- Cansız, Songül (2019) "Bahaettin Karakoç İle Son Konuşma" *Hars Akademi Uluslararası Hakemli Kültür-Sanat-Mimarlık Dergisi*, Cilt 2, S.3, ss. 127-143.
- Betül Coşkun (2011), *Halide Nusret Zorlutuna*, İstanbul: Kitabevi.
- Çamlıbel, Faruk Nafiz (1969). *Han Duvarları*. İstanbul: MEB.
- Çanak, Erdem (Mart 2015). "Cumhuriyet Döneminde Adana (Seyhan)'da Meydana Gelen Seller Ve Alınan Önlemler (1930-1956)", *CBÜ Sosyal Bilimler Der.*, Cilt:13, S.1, s.297.
- Çanak, Erdem (Kasım 2014). "Atatürk'ün Adana Ziyaretleri" Sayı 90 s.50 Atatürk Araştırma Merkezi <http://www.atam.gov.tr/wp-content/uploads/Erdem-%C3%87ANAK-Atat%C3%BCrk%E2%80%99-%C3%BCn-Adana-Ziyaretleri.pdf> erişim tarihi 23.10.2018
- Dino, Güzin(1991). *Gel Zaman Git Zaman*. İstanbul: Can Yay.
- Ertem, Barış (Bahar 2010). "Türkiye Üzerindeki Sovyet Talepleri ve Türk-Sovyet İlişkileri (1939-1947)" *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, Cilt 3, S.11, s.252-273.
- Güntekin, Reşat Nuri (2015). *Anadolu Notları I – II*, İstanbul: İnkılap.
- Güven, Ferit Celal(29 Ocak 1946). "Aziz Öğretmen Arif Nihat Asya", *Türk Sözü Gaz.*, S.6526 s.1.
- Güven, Nevzat (1 Haziran 1947). "Bu da benden Cavit Oral'a" *Türk Sözü Gaz.*, S. 6927, s. 2.
- Hikmet, Nazım (2008) *Bütün Şiirleri 4. Baskı*. İstanbul: YKY
- Hikmet, Nazım (1992) *Yaşamak Güzel Şey Be Kardeşim*. 5. Basım. İstanbul: Adam Yayınları.
- İmzasız(11 Temmuz 1949). "Bağ- İrem", *Berdan Gaz.* Yıl 1, S. 2, s. 3.
- İmzasız(19 Mayıs 1936). "Ziya Paşa İhtifali", *Türk Sözü Gaz.*, S. 3528, s. 2.
- İmzasız(3 Haziran 1947). "Cavit Oral Hasan Aliye Neden Kızgın, Arif Asya'yı Adanadan Attırmak İsteyen Cavit Oral'a Ne Cevap Verilmişti?", *Türk Sözü Gaz.*, S. 6928, s.1-2.
- İmzasız(6 Ocak 1946). "Kurtuluş Bayramı Eşsiz Bir Tezahüratla Geçti", *Türk Sözü Gaz.*, S.6507 s. 1-2.

- İmzasız (Haziran 1929). “Putları Yıkıyoruz, Hâmit, No: 1” Resimli Ay, nr. 4, s. 24-25 / 37.
- İmzasız (Haziran 1937). “Adana Halkevinde 1 Ay”, Görüşler dergisi, S.3, s. 36.
- İmzasız (Mayıs 1938). “Halkevinde”, Görüşler D., S.11, s. 50.
- İmzasız (Nisan 1938). “ Halkevinde Oparlör Konferansları”, Görüşler dergisi, S.10, s. 46.
- Kaplan, Mehmet (1980). Şiir Tahlilleri 2. İstanbul: Dergâh Yay.
- Karaoşmanoğlu, Yakup Kadri (1985). Yaban. İstanbul: İletişim Yay.
- Karaömerlioğlu, M. Asım (Mart 1998). “Bir Tepeden Reform Denemesi: ‘Çiftçi Topraklandırma Kanunu’nun Hikâyesi””, Birikim Dergisi, S.107, s. 31.
- Karapınar, Mustafa (Ekim 1972). “Arif Nihat Asya İle Bir Konuşma”, Töre Dergisi, S.17, s. 28.
- Karataş, Ahmet- Çatal, Ahmet Caner (2016). Yusuf Ziya Bağdadî Tabıra Yahut Adana Temaşası. Ankara: Akademisyen Kitabevi.
- Kavukçuoğlu, Nuşin (Şubat 1975). “Arif Nihat İçin Ne Dediler- Tahir Kutsi Makal”, Eflatun, s.74, Türkiyat Araştırmaları Ens. Der. S. 28, Erzurum 145 Prof. Dr. M. Fahrettin Kırzioğlu Özel S.
- Kösoğlu, Nevzat (Editör), (2011). Arif Nihat Asya, Kültür ve Turizm Bakanlığı: Ank.
- Küçük, Evren (Bahar 2017). “Büyük Güçlerin Mücadelesinde Akdeniz: Refah Şilepi Örneği”. Karadeniz Araştırmaları, S. 53, s.99-121.
- Okcu, Erdoğan Cemil (Şubat 1969). Aşe Dergisi, Yıl. 1, S. 2, s. 6.
- Öksüz, Emine İşinsu (Ocak 1976). “Vefatından Bir Yıl Sonra” Töre, S. 56, s. 21.
- Özarlan, Ersin (2010). Şiirden Coğrafyaya, Arif Nihat Asya’nın Şiirinde Mekân Endişesi, İstanbul: Ötüken.
- Realiteci (13 Ocak 1946). “Tavzih Bekliyorum”, Türk Sözü Gaz., S. 6513, s. 1.
- Samancı, M. Nuri (Şubat 1969) . “Arif Nihat Asya’ya 10 Soru Arif Nihat Asya’dan 10 Cevap”, Defne Dergisi, S. 62.
- Serarslan, Halim (2007). “Tarihî Bir Perspektif İçinde Modern Türk Edebiyatında Vatan Ve Bayrak Sevgisine Örnek Birkaç Güzel Şiir”, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, S. 18 s. 439- 446.
- Serhan, Fatma İrfan (1979). Kemal Tahir’den Fatma İrfan’a Mektuplar. İstanbul: Sander Yay.
- Sertel, Zekeriya (Temmuz 1929) “Baş Muharririmiz Diyor ki”, S. 5, s. 33.
- Sun, Zeynel Besim (27 Ocak 1946). “Münakaşalar ve Yardakçılar”, Türk Sözü Gazetesi, S. 6525, s. 1.

- Tanpınar, Ahmet Hamdi(1998). Edebiyat Üzerine Makaleler. İstanbul: Dergâh Yay.
- Tanpınar, Ahmet Hamdi (1999). Beş Şehir. İstanbul: Dergâh Yay.
- Tanpınar, Ahmet Hamdi (2000). Yaşadığım Gibi. İstanbul: Dergâh Y.
- Tansel, Fevziye Abdullah (1989) Ziya Gökalp Külliyyatı-I Şiirler ve Halk Masalları. Ankara: TTK Basımevi.
- Taşkesenlioğlu, Lokman (2019). Klasik Türk Edebiyatında Lokman He- kim, İstanbul: Arı Sanat Yay.
- Tevfik Fikret (2007), Rübâb-ı Şikeste (Haz. Abdullah Uçman-Hasan Akay), İstanbul: Çağrı Yay.
- Toros, Taha (1940).Şair Ziya'nın Adana Valiliği: Yeni Adana Basımevi.
- Tural, Sadık Kemâl (Ocak 1976) "Ölümünün Birinci Yılında Arif Nihat Asya'nın Düşündürdükleri", Töre Dergisi, S. 56, s. 13.
- Türk, Emine Bilgehan (2005) "Zekeriya Sertel'in Dergiciliği" Atatürk Üni. Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, Erzurum.
- Türk, Emine Bilgehan (2019), Bir Babıali Müdavimi Hakkı Süha Gez- gin, İstanbul: Arı Sanat.
- Türk, Emine Bilgehan (2019), Hakkı Süha Gezgin Hikâyeciliği, İstanbul: Arı Sanat.
- Türk, Hatem (Haziran 2018), "Türkçü Bir Kadın Hareketi: Ayşe Dergisi" Hars Akademi Uluslararası Hakemli Kültür-Sanat-Mimarlık Dergi- si Yıl 1, S. 1, ss. 39-56.
- Türk, Hatem (Kış 2018) "Arif Nihat Asya'nın Nesirlerinde Adana" Türk Dünyası İncelemeleri Dergisi/Journal of Turkish World Studies 18/ 2, ss. 485-506.
- Türk, Hatem(2019) "Bir Coğrafyanın Kaderi Arif Nihat Asya'dan Hasan Hüseyin Korkmazgil'e" Uluslararası Beşeri Bilimler Ve Eğitim Der- gisi (IJHE), Cilt 5, S. 10, ss. 164 – 179.
- Türk, Hatem (2014), Hasan Hüseyin Korkmazgil Başkaldıran Dizeler. Sivas: Asitan Kitap.
- Türk, Hatem – Özbayrak, Merve (2019), Halide Nusret Zorlutuna, İs- tanbul, Arı Sanat.
- Yardım, Mehmet Nuri (2005). Edebiyatımızın Gülüryüzü. İstanbul: Selis Kitaplar.
- Yetkin, Çetin (2003).Karşı Devrim, 2. Basım, İstanbul: Otopsi Yay.
- Yıldız, Saadettin (1991).Arif Nihat Asya-Nesirler. Ankara: Kültür Ba- kanlığı.
- Yıldız, Saadettin (1997).Arif Nihat Asya'nın Şiir Dünyası. İstanbul: MEB.
- Yıldız, Saadettin (Ağustos-Eylül 2004)"Arif Nihat Asya'nın Eserleri", Türk Edebiyatı Dergisi, S. 370-371, s. 114.

- Yıldız, Saadettin (Kasım 2013). Eskişehir “Yûnus Diyarında Bir Mevlevî: Arif Nihat Asya”, Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 14 (Özel Sayı), s. 31-44.
- Yurdakul, Mehmet Emin (1989). Mehmed Emin Yurdakul'un Eserleri 1, Şiirler (Haz. Fevziye Abdullah Tansel), Ankara, Türk Tarih Kurumu.
- Zaimoğlu, Ziya İlhan (9 Ekim 1945). “Bir Bayrak Rüzgâr Bekliyor” Yeni Adana Gaz. s.2.
- <http://earsiv.sehir.edu.tr:8080/xmlui/bitstream/handle/11498/7336/001580315010.pdf?sequence=1&isAllowed=y> erişim tarihi:16. 8. 2019
- <http://www.hurriyet.com.tr/bir-devrimcinin-adidir-ilhan-selcuk-15148880> erişim tarihi: 27.8.2019